

Inkluzivní dimenze školy

Diagnostické domény pro podporu žáka s problémy v chování

doc.PhDr. Věra Vojtová, Ph.D. PdF MU,
vojtova@ped.muni.cz

Křižovatky přístupů k intervenci v etopedii

Segregace	Integrace	Inkluze
Rezidenční edukace ÚV, OV Intervenční opatření PCH – omezení vychovatelnosti (Sovák, 1977)	Individuální podpora Individuální vzdělávací plány Podmínečné začlenění PCH, znevýhodnění – speciální vzdělávací potřeba Intervence s využitím segregace	Vyrovňávání znevýhodnění Perspektiva života v dospělosti Aktivní zapojení PCH, znevýhodnění – bariéra v přístupu ke vzdělání, riziko - pro vzdělanost , sociální vyloučení, kvalitu života Včasná intervence bez segregace Meziresortní, zapojení rodiny

Warnock, 1978

UNESCO, 1994

WHO, 2001,
OECD, 2009

Porucha chování v perspektivě kvality života, WHO, 2001, 2003

- biologické faktory nepředurčují vývoj chování v jasné a neměnné linii,
- jsou to kvalita sociálního prostředí, sociálních vztahů a individuální postoje, sebedůvěra a kompetence, které určují, zda se rizika v osobnostní rovině jedince rozvinou v **poruchu chování** (srov. Kauffman, 2001, Vojtová, 2004, 2006, 2008)

Vzdělání

```
graph TD; A[Vzdělání] --> B[Profese]; B --> C[Socializace];
```

Profese

Socializace

Porucha chování v perspektivně dnešní školy

13 – 17% výuky zabírá řešení problémů s chováním žáků

3 z 5 škol považují problémy s chováním žáků za překážku pro kvalitivní změny výuky (200 škol/23 států - OECD, 2009)

Největší problém českého školství – problémy s chováním žáků (Walterová, 2009)

Vyloučení ze školy – nejčastější řešení (Kauffman, 2001, 2005, Meijer, 2003)

Intervence PCH v perspektivě kvality života

POTŘEBA (riziko) dítěte

Perspektiva
Kvalita života

Porucha
chování
= bariéra

Intervence
Funkční
kompetence

Potencialita

Dovednost

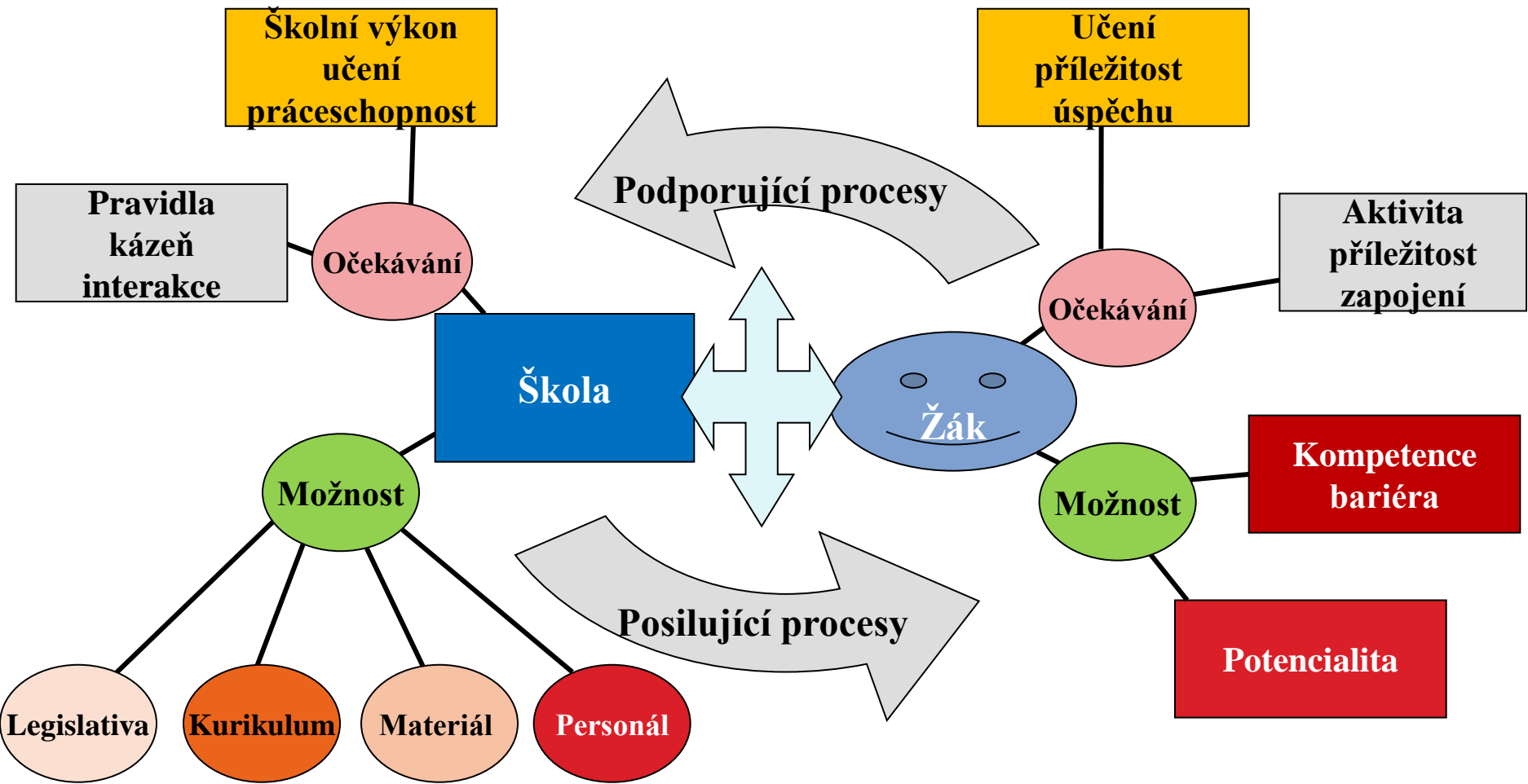
Kompetence

Odlišnost dítěte = východisko pro intervenci

Specifika rizik a potřeb pro informovanou intervenci v učení a výuce

(Helus, Pelikán, 1984, Kauffman, 2005, Lane, Gresham, 2002, Schütz, 2005, Visser, 2009...)

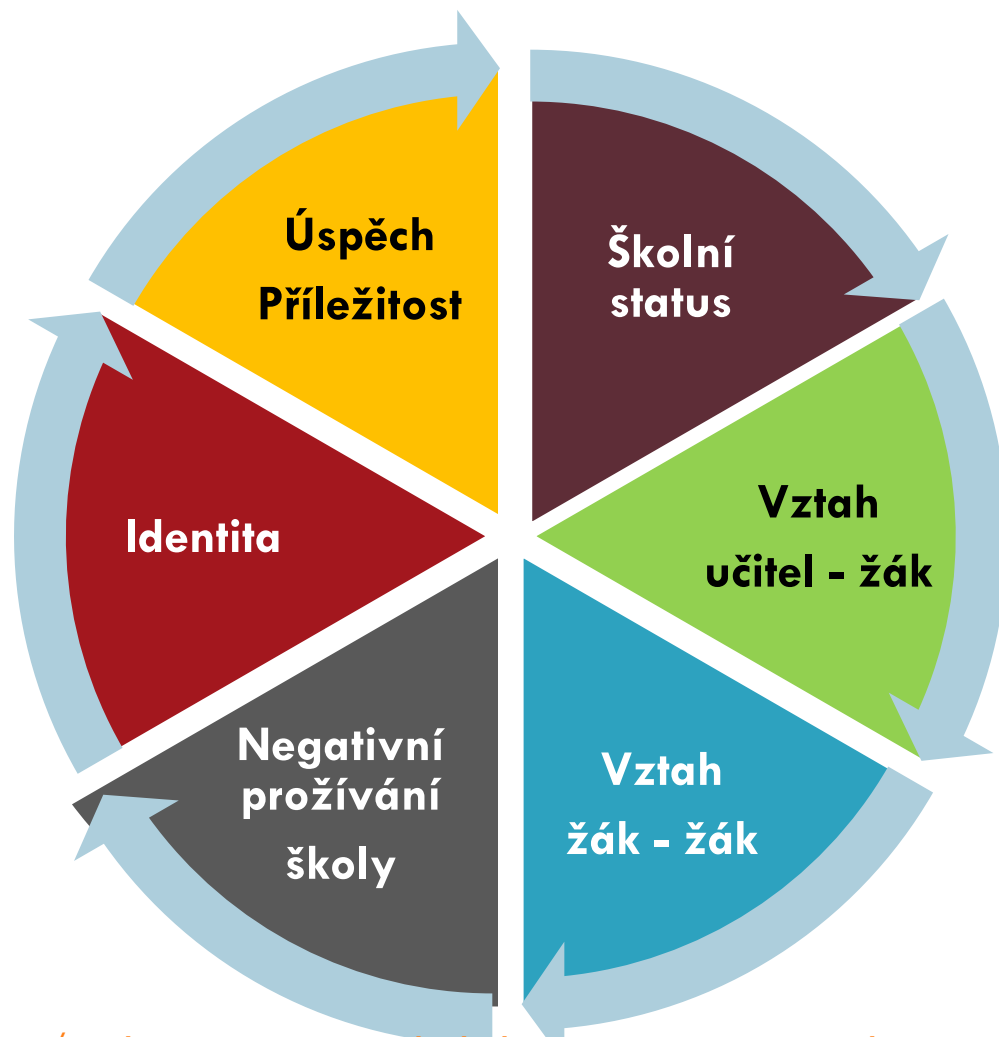

Podporující a posilující procesy

Školní úroveň – analýza bariér a potřeb

1. Překážka vyvolává potřebu
2. Specifické potřeby skupin žáků
3. Prevence – v systému školy
4. Výuka – předmět, učivo, metody, formy
5. Intervence – tady a teď, dlouhodobé cíle
  - Základem jsou procesy – učení, komunikace, interakce

Specifika postojů žáků s PCH ke školnímu životu jako zdroj informované intervence

1 600 žáků

Validizace

Vývoj verze
pro web

Výzkum:

2008 – 2010

Výstupem: Autoevaluační nástroj

- Rizika a pozitiva školního života očima žáků**
- předcházení problémům v chování ve škole**

- Depistáž rizikových oblastí školního života ve vztahu k problémovému chování žáků.
- Zjišťuje však také oblasti školního života vnímané žáky pozitivně. Ty mohou pedagogové školy využít pro včasnou intervenci možného vývoje problémového chování žáků

Otázka výzkumu:

Existuje souvislost mezi hodnocením školy a sebehodnocením chování?

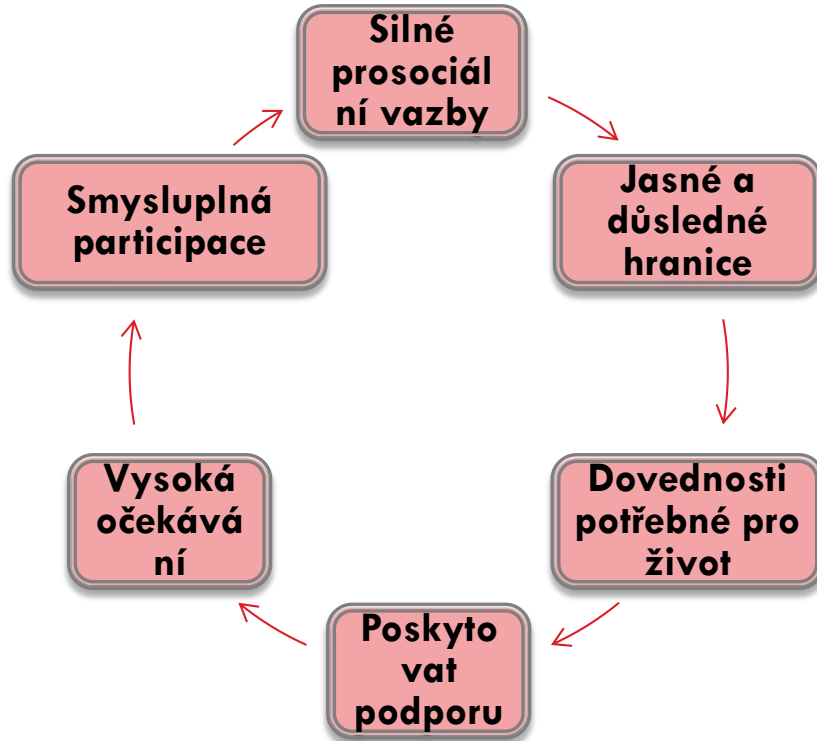
Podporující a posilující procesy

Individuální úroveň

- Emoce – radost
- Sociální dovednosti, kompetence
- Kognitivní řízení – porozumění, odpovědnost

Kolo resilience – posilující procesy pro žáky v riziku

dle N. Henderson a M. Milstein (1996, in Vasquez, V. 2000)

Eliminace rizikových faktorů a podpora resilience.

1. sociální vazby: posílení důvěry v sebe i druhé lidi
2. hranice: upevňuje pocit stability a bezpečí,
3. dovednosti
4. podporování: důvěra a sebevědomí
5. očekávání: motivuje dítě k práci a navyšuje jeho hrdost na úspěch
6. příležitosti k participaci: zodpovědnosti a smysl života